

Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности у Београду

Б е о г р а д, Краља Милана 50

Сенату Универзитета уметности у Београду

Б е о г р а д, Косанчићев венац 29

Предмет: Извештај Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

Видови примене пијанистичких изражајних средстава у клавирским квартетима бр. 1 оп. 25 и бр. 3 оп. 60 Јоханеса Брамса

Кандидаткиња: Марија Обреновић

УВОДНО ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Марија Обреновић пријавила је тему докторског уметничког пројекта под називом: „Видови примене пијанистичких изражајних средстава у клавирским квартетима бр. 1 оп. 25 и бр. 3 оп. 60 Јоханеса Брамса“.

На предлог Катедре за камерну музику бр. 01-1264/23 од дана 30. јуна 2023. године, Веће Факултета на седници од 03. јула 2023. године донело је одлуку бр. 01-1264/2-23 од 04. јула 2023. године о именовану Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта , у саставу:

др ум. Катарина Поповић, доцент, председник Комисије

др ум. Дејан Суботић, ред. проф.,

мр Ладислав Мезеи, ред. проф. у пензији.

Веће Факултета на седници од 13. септембра 2023. године донело је одлуку бр. 01-1649/2-23 од 21. септембра 2023. године о усвајању позитивног Извештаја бр. 01-1649/23 од 12. септембра 2023.

године Комисије за оцену предлога докторског уметничког пројекта и одобравању теме докторског уметничког пројекта под називом: „Видови примене пијанистичких изражајних средстава у клавирским квартетима бр. 1 оп. 25 и бр. 3 оп. 60 Јоханеса Брамса “.

Сенат Универзитета уметности у Београду на седници од 26. октобра 2023. године донео је одлуку бр. 7/438 од 03. новембра 2023. године (бр. 01-2310/23 од 07. новембра 2023. године) о одобравању рада на реализацији докторског уметничког пројекта. За ментора докторског уметничког пројекта именован је др ум. Дејан Суботић, ред.проф., а за коментора др Радос Митровић, доцент.

На основу обавештења ментора бр. 01-1669/24 од 04. септембра 2024. године и предлога Катедре бр. 01-1753/24 од 11. септембра 2024. године, Веће Факултета на седници одржаној 11. септембра 2024. године донело је одлуку бр. 01-1825/24 од 17. септембра 2024. године о именовану Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта, у саставу:

др ум. Теа Димитријевић, редовни професор, председник Комисије,

др ум. Дејан Суботић, редовни професор, ментор,

др ум. Соња Лончар, ванредни професор,

др ум. Катарина Поповић, доцент

мр Чедомир Николић, редовни професор АУ у Новом Саду.

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТКИЊЕ

Марија Обреновић рођена је 1991. године у Шапцу где завршава основно и средње музичко образовање у класи професорке Хелене Давидовић. Студије клавира наставља на Академији уметности у Новом Саду у класи професорке Рите Кинке у чијој класи завршава основне и мастер студије са највећом оценом. Током основне и средње школе добитник је великог броја награда на домаћим и међународним такмичењима, како из соло клавира, тако и у области камерне музике. Током школовања усавршава се кроз семинаре и мајсторске радионице еминентних педагога као

што су: Светлана Богино, Владимир Огарков, Арбо Валдма, Јуриј Кот, Јокут Михаиловић, Александра Романић, Владимир Цвијић, Лидија Бизјак, Ђорђе Милојковић. Након мастер студија уписује докторске академске студије заједно са својим ансамблом, клавирским квартетом „Анимато“.

Добитник је Доситејеве награде за изузетне резултате постигнуте у 2010-ој години. Наступала на концерту победника фестивал у Шапцу на Коларчевој задужбини. У току студија највише се ангажовала на пољу камерне музике. Са овим ансамблом осваја 2. награду на Међународном такмичењу „Даворин Јенко“ у Београду 2014. и 2015. године, као и 1. награду на Међународном такмичењу „Donne in musica“ 2015. године. Као члан клавирског квартета „Анимато“ похађала је семинаре и мастеркласове гудачког квартета „Manhattan“ (Сарајево, Music Chamber Festival, 2015. године), гудачког квартета „Амар“ (Арс Халиаети, Изола, 2018. године), Марија Периса (Шпанија), Виде Вујић (Аустрија), клавирског триа „Immersio“ (Аустрија) као и предавања еминентних музичких педагога међу којима су Кемал Гекић, Стивен Гослинг, клавирски дуо Стефани&Саар, Дебора Вонг и други. Са квартетом учествује на разним фестивалима широм земље и региона као што су: „Nei Suoni dei Luoghi“ у Италији као представници Факултета музичке уметности у Београду, „Арс Халиети“ у Словенији, А-фест у Новом Саду, „Бољшој“ фестивал у Дрвенграду где премијерно изводе “Српско коло” нашег композитора Александра Вујића који је за ту прилику и расписао дело за овај ансамбл, “Сарајево Music Chamber Festival” у Босни и Херцеговини, “Via Pontica” у Бугарској, такође као представници ФМУ у Београду, “Дунавска соната” у Новом Саду, отварање фестивала “Convivium musicum” у Крагујевцу, фестивал “Култ”, “Културни напад” и други. Од 2017. године је заједно са чланицама квартета под менторством ванредног професора Дејана Суботића на Факултету музичке уметности у Београду. У току вишегодишње активности квартета, одржала је низ целовечерњих и хуманитарних концерата широм Србије: Нови Сад, Београд, Панчево, Шабац, Рума, Суботица, Шид, Крагујевац, Сомбор, Горњи Милановац... Наступале су у значајним салама као што су: Синагога и Градска кућа у Новом Саду, велика сала Задужбине Илије Коларца у Београду, галерија САНУ и Гварнериус у Београду, Студентски културни центар у Београду, сала Градске куће у Суботици, Градска кућа у Сомбору, Народно позориште у Сомбору...

Такође била је један од учесника на фестивалу СОМУС у Сомбору наступивши са Дејаном Суботићем, Теом Димитријевић, Лидијом Бизјак, Михајлом Зурковићем, Милицом Марковић, Леом Поробић и Мирославом Поповићем у оквиру концерта „Дуг Бетовену: симфонија за 80 прстију“.

Активна је и као чланица дуа M&M са гитаристом Марком Ердевичким (Норвешка) од 2022. године са којим одржава неколико концерата у Србији (Шабач, Београд, Нови Сад) и широм Норвешке (Берген, Сторд, Осло, Сарпсборг).

Од 2013. године запослена као наставник клавира у основној и средњој музичкој школи „Петар Коњовић“ у Сомбору, а од 2021. године почиње да ради у Музичкој школи „Михаило Вукдраговић“ у Шапцу. Успех и у педагогији потврђују награде њених ученика на интернационалним и домаћим такмичењима, као и њихов наставак школовања на високошколским установама у земљи и региону.

АНАЛИЗА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА – ЈАВНЕ УМЕТНИЧКЕ ПРЕЗЕНТАЦИЈЕ И ПИСАНОГ РАДА

Анализа писаног рада

Писани део докторског уметничког пројекта кандидаткиње Марије Обреновић представља језички уобличен текст прегледне и логично организоване структуре од 86 страна. Након Апстракта на српском и енглеском језику, садржи Увод, пет поглавља, Закључак и Литературу.

У Уводу су одређене поетичке претпоставке уметничког истраживања и наведене методолошке смернице. Кандидаткиња се сажето осврће на друштвене и културолошке околности Брамсовог камерног стваралаштва.

Централни део рада обухвата пет поглавља, од којих је свако посвећено одређеном чиниоцу интерпретације од посебног значаја у обликовању тумачења клавирске деонице у Брамсовим клавирским квартетима. У првом поглављу, кандидаткиња је фокусирана на метро-ритмичке конфликте, који представљају један од пресудних елемената у драматуршкој организацији камерних дела великог немачког композитора. Свеобухватним увидом у комплексну фактуру анализираних квартета, детектовани су сви сегменти текста засновани на сукобима ове врсте, дефинисани интерпретативни проблеми и аргументовано обликована извођачка решења. Кандидаткиња је успешно остварила баланс увидима у целокупан камерни текст и следствено у

пијанистичкој линији, упућујући на начине ослобађања клавирског експресивног потенцијала. Посебно потпоглавље је посвећено интерпретацији хемиола, којима обилује текстура оба анализирана квартета.

Након обимног Првог поглавља, следи поглавље у коме се кандидаткиња бави артикулационом проблематиком. Након кратког историјског увида у домену примене различитих врста артикулације и њиховог значаја у обликовању укупног израза композитора који су претходили Брамсу, кандидаткиња детектује видове артикулационих ознака у његовим камерним делима. У наставку рада, она издваја поједине врсте артикулације, сагледава њихову појавност, интерпретативне специфичности и корелацију са карактерним одликама музичког тока. Успешно је сагледана проблематика уодношавања артикулационих спецификаума у гудачким инструментима и клавиру, док су посебности овог изражајног средства у пијанистичкој сфери детаљно сагледана кроз велики број примера.

Наредни интерпретативни елемент специфично сагледан у склопу уметничког истраживања је акцентуација. Кандидаткиња дефинише хијерархизацију ознака у овом домену и сагледава повезаност са драматуршким и карактерним елементима. Анализирани су примери наглашених синхроних и асинхроних елемената фактуре у разноврсним динамичким окружењима. Дефинисане су извођачке посебности реализације акцената различитих нивоа код гудачких инструмената и клавира и утврђена њихова интеракција.

Четврто поглавље је посвећено флексибилности темпа и агогици. Кандидаткиња детектује агогичке ознаке и сагледава општа питања организације протока времена у камерној музици немачког романтизма. Иновативно дефинише функцију примене пулсационе гипкости у укупној организацији конструкције појединих ставова. Детаљно је сагледана проблематика извођења временски слободнијих сегмената фактуре у камерном ансамблу и дата упутства за сигурну и убедљиву интерпретацију истих.

Кандидаткиња се у петом поглављу фокусира на специфично пијанистичко изражајно средство – педализацију. Она дефинише сегменте фактуре у којима постоје композиторове индикације за педализацију и изводи закључке, које користи као упутства у примени овог експресивног средства у деловима фактуре у којима се примена педала подразумева, али није експлицитно означена. Кроз велики број примера сугерише видове примене педализације, увек имајући у виду укупну тонску слику ансамбла и наглашавајући да се композиторове ознаке односе

на историјски инструмент. Посебно потпоглавље је посвећено могућностима употребе левог педала.

У Закључку су садржајно сумирани кључни увиди уметничког истраживања. Сагледани су интерпретативни чиниоци на нивоу ансамбла и издвојене пијанистичке линије, са наглашеним корелативним приступом разноврсним елементима извођења.

Литература обухвата шест референтних јединица на енглеском језику и списак нотних издања.

Анализа јавне уметничке презентације

Јавна уметничка презентација кандидаткиње Марије Обреновић одржана је 17. септембра 2024. године на Факултету музичке уметности, уз присуство свих чланова Комисије за оцену и одбрану. Том приликом, кандидаткиња се представила као чланица клавирског квартета Анимато. На програму су била два клавирска квартета Јоханеса Брамса, број 1 у ге молу и број 3 у це молу.

Клавирски квартет Анимато је у целини оставио утисак зрелог камерног ансамбла иза кога су године активне сарадње и концертне делатности, спремног да се ухвати укоштац са најкомплекснијим делима писаним за ову врсту ансамбла. Свеобухватни аналитички приступ током уметничког истраживања, које је претходило јавној презентацији, имао је за резултат веома успело извођење у коме су сви интерпретативни елементи минуциозно сагледани и уобличени. Посебно је импоновала убедљива драматуршка организација заснована на прегледној смени дефинисаних тематских карактеризација, уз активну аудитивну комуникацију свих чланица ансамбла. Уочљива је била стилска разноликост два Брамсова квартета, представљена кроз разноврсност у интерпретативном приступу и начину примене појединих извођачких елемената. Комплексна фактура Брамсовог камерног текста тумачена је са јасноћом и прецизношћу, посебно у домену тонског нијансирања и звучне равнотеже клавирског и гудачког корпуса. Врхунци ставова су били реализовани доследним вођењем музичке мисли, вешто планираним динамичким нивоима и успешним тумачењем метро-ритмичких померања. Артикулациони елементи су били потпуно усаглашени у склопу експресивних могућности гудачких инструмената са једне и клавира са друге стране. Снажни тонски контрасти, разноврстан емотивни фондус и експресивна снага остварени

кроз богати спектар гудачког и пијанистичког звука учинили су ово извођење интензивним и компактним.

Интерпретативна решења, дефинисана у писаном делу докторског уметничког пројекта, доследно су примењена током јавне уметничке презентације. Кандидаткиња је писаним радом и јавним извођењем остварила логичну, органски повезану целину.

ОЦЕНА ОСТВАРЕНИХ РЕЗУЛТАТА И КРИТИЧКИ ОСВРТ РЕФЕРЕНАТА

У писаном делу докторског уметничког пројекта кандидаткиња Марија Обреновић је подробно сагледала могућности примене разноврсних пијанистичких изражајних средстава у тумачењу клавирских квартета Јоханеса Брамса. Спровела је свеобухватно уметничко истраживање, зналачки сагледавајући подтекст комплексне камерне фактуре, фокусирано се потом усмеривши на простор развијања експресивног потенцијала клавирске деонице. Писани део рада је прегледно организован путем пет централних поглавља посвећених специфичним чиниоцима интерпретације. Комисија посебно истиче константни корелативни приступ којим су сагледане разноврсне линије интеракције различитих интерпретативних елемената. Минуциозно су сагледана интригантна питања метро-ритмичких конфликта и акцентуације, са иновативним увидима у креирању педалizacionих решења. Комисија сматра да су циљеви и поетичке претпоставке уметничког истраживања потпуно остварени.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Марија Обреновић је посвећени камерни музичар великог искуства у тумачењу литературе за клавирски квартет. У свом професионалном путу инклинира интерпретацији дела романтизма, те је реализација уметничког истраживања у домену Брамсовог камерног опуса логичан след њеног музичког развитка. Кандидаткиња је садржајно и свеобухватно сагледала компоненте раскошне и интриганте камерне фактуре великог немачког композитора и њихове интерпретативне импликације на нивоима комплетног ансамбла и пијанистичке деонице специфично. Интегративни

и корелативни истраживачки приступ је посебно наглашен у детектовању интеракција примене разноврсних експресивних средстава и дефинисању њихове хијерархизације. Интерпретативна решења су аргументовано уобличена и доследно презентована током јавне презентације, када се кандидаткиња представила као сигуран и сугестиван камерни партнер у оквиру клавијског квартета *Анимато*. Писани део и јавна уметничка презентација докторског уметничког пројекта Марије Обреновић чине логичну мисаону целину. Комисија сматра да је овим уметничким истраживањем кандидаткиња дала важан допринос уметничкој области камерне музике и да одговарају захтевима највишег нивоа студија.

Због свега наведеног, Комисија једногласно позитивно оцењује завршни докторски уметнички пројекат под називом „Видови примене пијанистичких изражајних средстава у клавијским квартетима бр. 1 оп. 25 и бр. 3 оп. 60 Јоханеса Брамса“ кандидаткиње Марије Обреновић и предлаже Наставно-уметничко-научном већу Факултета музичке уметности и Сенату Универзитета уметности у Београду да га прихвати и одобри његову одбрану.

Београд, 14.12.2024. године

КОМИСИЈА:

др ум. Теа Димитријевић, редовни професор ФМУ, председник Комисије

др ум. Чедомир Николић, редовни професор Академије уметности у Новом Саду

др ум. Дејан Суботић, редовни професор ФМУ, ментор

др ум. Соња Лончар, ванредни професор ФМУ

др ум. Катарина Поповић, доцент ФМУ

